

de Duinrel

Natuurvereniging de Bollenstreek

32ste jaargang, maart 2026

Bestuur voorzitter	Vacature mail: voorzitter@bollenstreek.knnv.nl
penningmeester	Jan Plomp; Ambachtstraat 29, 2181 RC, Hillegom telefoon: 0252-516545 of mail: penningmeester@bollenstreek.knnv.nl
secretaris	Maud van der Veen; Duinhuyslaan 14, 2212 SB Noordwijkerhout telefoon: 06-11098194 of mail: secretaris@bollenstreek.knnv.nl
ledenadministratie	Maud van der Veen mail: ledenadministratie@bollenstreek.knnv.nl
algemeen lid	Agaat Mesman; Dopheidestraat 38, 2165 VP, Lisserbroek telefoon: 06-55061112 of mail: agaat@quicknet.nl
Redactie de Duinrel	Adrie van Dam, Annelies Moolenaar en Maud van der Veen mail: deduinrel@gmail.com
webredacteur	mail: webmaster@bollenstreek.knnv.nl
Excursiecommissie	Agaat Mesman, Jan Bischoff Tulleken, Lidy van der Salm, Jan Plomp en Jos van Schie
Waarnemingen	Sarah Humphrey; Geestburg 6, 2171 DM, Sassenheim mail: vogelsbollenstreek@gmail.com
Milieuoverleg Duin- & Bollenstreek	John van Velzen; Frederik Koolhovenstraat 5, 2171 RD, Sassenheim telefoon: 0654661288 of mail: vanvelzen.j.a@gmail.com
Donateur of lid worden?	U kunt donateur of lid worden. Donateurs ontvangen de Duinrel. Leden krijgen daarnaast ook het blad Natura van de landelijke KNNV. Zie voor verdere informatie onze website: https://bollenstreek.knnv.nl . Het lidmaatschap of donateurschap starten of beëindigen kan alleen per kalenderjaar. Opzeggen moet vóór 1 november per brief of e-mail gebeuren bij de ledenadministratie.
ontwerp omslag	Maud van der Veen
ontwerp logo	Sarah Humphrey
foto's omslag	Voorkant: "Koereiger", Annelies Moolenaar Achterkant: "Winterakoniet", Adrie van Dam Achterkant binnen: "vorst", Adrie van Dam
De volgende Duinrel verschijnt half juni 2026. De sluitingsdatum voor de kopij is 15 mei 2026.	De Duinrel is het kwartaalblad van Natuurvereniging de Bollenstreek, onderdeel van de Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging. De vereniging organiseert activiteiten zoals lezingen en excursies met aandacht voor vlinders, vogels, libellen en planten. Informatie over de vereniging vind je op de website: https://bollenstreek.knnv.nl .

Inhoudsopgave

<i>Van de redactie</i>	<i>4</i>
<i>Uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering met fotopresentatie</i>	<i>5</i>
<i>Financieel verslag 2025 en begroting 2026</i>	<i>6</i>
<i>Voorstel contributie/donatie 2027</i>	<i>7</i>
<i>Jaarverslag KNNV Bollenstreek 2025</i>	<i>7</i>
<i>Verslag Milieu Overleg Duin- en Bollenstreek 2025</i>	<i>8</i>
<i>Nieuwe bestuurs- en commissieleden stellen zich voor</i>	<i>10</i>
<i>Excursie Zuidpier IJmuiden</i>	<i>13</i>
<i>Lezing over Georgië en Armenië door Piet Veel</i>	<i>17</i>
<i>Pannenkoekenwandeling 2026</i>	<i>21</i>
<i>Winterwandeling in de Amsterdamse Waterleidingduinen</i>	<i>23</i>
<i>👁 In de kijker – Bonte Beau</i>	<i>27</i>
<i>🦋 Word vlinderteller in de duinen</i>	<i>28</i>
<i>Living Lab B7 voor een Betere Biodiversiteit in de Bollenstreek</i>	<i>29</i>
<i>Natuurinventarisatie Wassergeest 2026</i>	<i>31</i>
<i>Gedicht 7 B's</i>	<i>32</i>
<i>Waarnemingen 1 november 2025 t/m 31 januari 2026</i>	<i>33</i>
<i>Activiteitenprogramma</i>	<i>39</i>

Van de redactie

Annelies Moolenaar

Met plezier presenteren wij de eerste Duinrel van 2026, die als vanzelf een winters tintje draagt. We kijken terug op excursies die er waren in de koudste periode van het jaar. We werden zelfs nog verrast met een week van sneeuw en ijs. Bij de traditionele pannenkoekenwandeling was het niet alleen de poedersuiker die voor een mooi wit laagje zorgde! Maar nu zijn we de kortste dag alweer een aantal weken voorbij, en laten de eerste voorjaarsbloeiërs zich al zien.

En zo terugkijkend op de winterperiode merken wij een warm kloppend hart binnen onze vereniging: in volharding om met elkaar in de kou op pad te gaan, maar ook dat er een verrassende voorjaarsbloei in de knoppen staat van een nieuw team bestuursleden! Zij staan klaar om het stokje over te nemen van degenen die de kar al lange tijd getrokken hebben! Dus zullen we de ledenvergadering, waarvoor de uitnodiging ook in dit nummer staat, daarom ook goed bezoeken?

Als redactie zijn we heel blij met opnieuw zoveel bijdragen en leuke foto's. U krijgt te lezen over Living Lab B7, voor Betere Biodiversiteit in de Bollenstreek. En we lezen over nog veel meer B's: blauwtjes in de bergen, blauwbekkende Blauwe Reigers, een Brilduiker, een Bonte Beau en een nieuwe BioBlitz. Een lijst van bijzonder veel vogels geeft ook weer een inzicht, van wat er de afgelopen winter zoal te zien geweest is in de Bollenstreek.

Veel leesplezier, en graag tot ziens bij de jaarvergadering, en/of een van de volgende excursies!

En graag zien wij voor de volgende Duinrel ook de kopij weer binnenstromen!

Hartelijke groet van de redactie.

Adrie van Dam, Annelies Moolenaar, Maud van der Veen,.

Uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering met fotopresentatie

Maud van der Veen

Het bestuur van de natuurvereniging KNNV Bollenstreek nodigt u uit voor de Algemene Ledenvergadering van 2026. De vergadering wordt gehouden op:

Woensdag 8 april 2026 om 20:00 uur in Speeltuin de Bijenkorf, Emmastraat 49, 2165 PR, Lisse.

Wij verzoeken u vriendelijk zich van tevoren aan te melden bij de secretaris:

secretaris@bollenstreek.knnv.nl of tel. 06-11098194.

Agenda

1. Opening en vaststelling van de agenda
2. Notulen van de Algemene Ledenvergadering van woensdag 9 april 2025 (gepubliceerd in Duinrel 2025-2, blz. 5-7)
3. Jaarverslag van het bestuur
4. Financieel verslag 2025 en begroting 2026
5. Verslag van de kascontrolecommissie en verkiezing leden kascontrolecommissie. De kascontrolecommissie bestaat uit de heer J. Bischoff Tulleken en mevrouw A. Voogt. De heer Bischoff Tulleken is aftredend kascontrolecommissielid. We zoeken nog een nieuw reservelid.
6. Mededelingen vanuit het MODB, de activiteitencommissie, de redactie van de Duinrel en de webredactie
7. Verkiezing nieuwe bestuurs- en commissieleden
De volgende bestuurs- en commissieleden treden af: Agaat Mesman, Jan Plomp, Jan Bischoff Tulleken, Lidy van der Salm, Benato ven der Veen en Maud van der Veen.
Kandidaat bestuursleden zijn: Voorzitter Marcel Ligtenberg, Penningmeester Rob Bel, Secretaris Sarah Humphrey. Jos den Boer gaat de ledenadministratie en website doen. Jos van Schie krijgt bij de excursiecommissie hulp van Arie van der Lans en Paul Venderbosch en Elly Dofferhof regelt het programma, de locatie en de catering.
8. Rondvraag en sluiting

Aansluitend zal Jos van Schie ons laten meegenieten van zijn vakantie in Italië.

Financieel verslag 2025 en begroting 2026

Jan Plomp

Financieel verslag 2025 K.N.N.V. Bollenstreek

Balans 31-12-2025

Activa	<u>31-12-2024</u>	<u>31-12-2025</u>
Saldo ING	941,21	809,98
Spaarrekening	3.782,53	5.500,00
Te ontvangen van ZHL	0,00	0,00
Totaal	4.723,74	6.309,98

Passiva

Kapitaal 1-1-2025	2.421,93	
Resultaat 2025	1.142,84	
Kapitaal 31-12-2025	2.421,93	3.564,77
Van Zaanen vouchers/ZHL	57,46	14,96
Reservering jubileum	0,00	300,00
Vooruit ontvangen contributie 2026	2.244,35	2.430,25
Totaal	4.723,74	6.309,98

Begroting/realisatie 2025 K.N.N.V. Bollenstreek

	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026
Inkomsten			
Contributies/donaties	4.600,00	5.002,10	5.000,00
Donatie derden	0,00	250,00	0,00
Sponsor Meerlanden	0,00	500,00	0,00
Rente spaarrekening	pm	59,45	pm
Totaal	4.600,00	5.811,55	5.000,00
Uitgaven			
Afdracht K.N.N.V.	1.400,00	1.358,10	1.500,00
Drukkosten Duinrel	1.500,00	1.506,65	1.600,00
Porto/kantoorartikelen	125,00	50,87	125,00
Excursies/lezingen	600,00	516,58	600,00
Vergader/bestuurskosten	200,00	115,00	200,00
Jubileumkosten reservering	0,00	300,00	300,00
Wildcamera	0,00	462,50	0,00
Representatie	0,00	31,40	50,00
Bankkosten	300,00	327,61	350,00
Totaal uitgaven	4.125,00	4.668,71	4.725,00
Resultaat 2025	475,00	1.142,84	275,00

Voorstel contributie/donatie 2027

Jan Plomp

Gezien de resultaten over 2025 leggen we het volgende contributie/donatievoorstel voor.

- De donatie bijdrage voor 2027 zal € 15,00 bedragen.
- Het lidmaatschap van de KNNV in 2027 zal waarschijnlijk € 28,25 bedragen. Dit is nog niet definitief, omdat de AV van de KNNV daar nog over moet beslissen.
- Net als vorig jaar zullen de kosten voor de papieren Duinrel apart in rekening worden gebracht. De kosten voor de papieren Duinrel 2027 zullen € 18,00 bedragen.

Voor 2026 betekent dit:

Leden KNNV met digitale Duinrel	€ 43,25*
Leden KNNV met papieren Duinrel	€ 61,25*
Donateurs met digitale Duinrel	€ 15,00
Donateurs met papieren Duinrel	€ 33,00

* Nog afhankelijk van het besluit van de AV van KNNV in april 2026.

Jaarverslag KNNV Bollenstreek 2025

Maud van der Veen

2025 was een boeiend, maar ook een vermoeiend jaar. We bleven ondanks herhaalde oproepen voorzitterloos en de zittende bestuurs- en commissieleden besloten dat het langzamerhand tijd werd voor verjonging. Het ging ons steeds meer moeite kosten alles in de gaten te houden en nieuwe ambities te laten zien. Een groot aantal mensen besloot af te treden. In oktober schreven we alle leden en donateurs aan en in de Duinrel deden we nogmaals een oproep. Gelukkig hebben 7 mensen hierop gereageerd, waardoor we het gevoel hebben dat met liefst nog enkele handjes erbij de KNNV in 2026 kan blijven voortbestaan.

We hebben een vol en gevarieerd excursiejaar achter de rug. We organiseerden 20 bijeenkomsten, zowel binnen als buiten. We organiseerden regelmatig wandelingen door mooie natuurgebieden in de omgeving. We organiseerden verschillende excursies over speciale soorten in de natuur, zoals wintervogels, strandbeestjes, mossen en paddenstoelen. We hadden een aantal prachtige presentaties

over Antarctica/Patagonië en Zuid Afrika. En we gingen weer varen op de Nieuwkoopse plassen en fietsen door de Bollenstreek. Ook organiseerden we weer een Vogelcursus en presenteerden de uitkomsten van de natuurinventarisatie op Groot en Klein Leeuwenhorst. Kortom een gevarieerd programma dat 255 deelnemers trok.

Het ledenaantal bleef nagenoeg gelijk. Op 1 januari 2026 hadden we 52 leden en 84 donateurs. In 2025 zeiden 5 KNNV leden en 6 donateurs op. Maar we kregen 8 nieuwe KNNV leden en 2 nieuwe donateurs daarvoor terug.

De Duinrel is weer 4 keer verschenen met elke keer leuke verslagen en Natuurmomentjes. De vaste rubrieken, zoals het gedicht van Paul, dat ons laat reflecteren op de natuur, de Waarnemingen van Sarah, die ons trots maken op de vogelstand in de Bollenstreek en het voorwoord, waarin Annelies elke keer weer op een prachtige manier de stukken met elkaar weet te verbinden. En natuurlijk met al die prachtige foto's op de voorpagina en binnenin, gemaakt door onze leden.

De financiën tenslotte bleven keurig op orde. De meeste kostenposten zijn stabiel. De stijgende kosten van de Duinrel zorgen er wel voor dat enkele leden overstappen op de digitale versie. Maar andersom zijn er toch nog steeds mensen, die veel liever een boekje in hun hand hebben.

De website is een goede informatiebron voor onszelf en voor anderen. Alle excursies zijn daar te vinden, maar ook via Facebook en via de huis-aan-huisblaadjes brengen we onszelf onder de aandacht van niet-leden. We zien dan ook regelmatig niet-leden, die graag mee gaan met onze excursies. We hebben zelfs twee keer een verslaggever van omroep BO op bezoek gehad, die een verslag heeft gemaakt van deze excursies.

Verslag Milieu Overleg Duin- en Bollenstreek 2025

John van Velzen

Aan mij de eer om met ingang van 2025 onze natuurvereniging te vertegenwoordigen in het Milieu Overleg Duin- en Bollenstreek (MODB).

Ik heb daarbij het stokje overgenomen van Nico Groen die de belangen van onze vereniging vele jaren meer dan goed heeft vertegenwoordigd. Hierbij dan ook alle complimenten voor mijn voorganger.

Ik heb het verslag van Nico van vorig jaar nog eens doorgelezen en het leek mij verstandig de doelstellingen nog even onder de aandacht te brengen. Die luiden als volgt:

- Verbeteren van de natuurkwaliteiten van de Duin- en Bollenstreek door herstel van natuurwaarden, aanleg van nieuwe natuurgebieden en aanleg van ecologische verbindingen
- Versterken van de natuurkwaliteiten van de graslanden (weidevogels, slootkanten)
- Versterken van de natuurkwaliteiten van de bollenvelden (bollenvogels)
- Versterken van de natuurkwaliteiten van de landgoederen en groenstructuren
- Herstel van het open landschap (bollen en grasland)
- Verbetering van de waterkwaliteit en waterkwantiteit
- Tegengaan van verrommeling en verstedelijking van de Bollenstreek

In 2025 heeft het MODB zich actief ingezet voor de volgende zaken:

- o In de alliantie voor de Bollenstreek (in 2024 opgericht) heeft het MODB zich hard gemaakt voor het open houden van het landelijk gebied. Een lastige opgave gezien de grote behoefte aan woningen en diensgevolge ook infrastructuur.
- o Ook proberen we 100% van het bollenareaal in de regiocertificering op te nemen om gebruik van bestrijdingsmiddelen zoveel mogelijk terug te dringen. Dat hieraan nog steeds grote behoefte is blijkt wel uit regelmatige meldingen van te veel en/of zorgwekkende bestrijdingsmiddelen. Recent was bijvoorbeeld de PFAS-verontreiniging in de buurt van de Keukenhof in het nieuws.
- o De provincie stuurt nog steeds aan op extra oost-west verbindingen in de bollenstreek. Het bureau Witteveen & Bos heeft in april in Lisse een informatieavond georganiseerd om met diverse betrokken partijen waaronder het MODB diverse mogelijkheden van het doortrekken van de N208 naar de A44 door te nemen. De plannen konden ook namens het MODB op veel kritiek rekenen omdat de bedachte varianten geen echte oplossingen boden en uiteindelijk zelfs slechts extra (over)last zouden geven. Op dit gebied is het tot nu verder stil maar zal zeker weer een vervolg krijgen.
- o Ook maakt het MODB nog steeds werk van het verbeteren van de groenblauwe dooradering in onze streek. Denk hierbij aan het verbeteren en verbinden van ecologische zones tussen de Keukenhof en het landgoed Offem in Noordwijk. Langs de Leidse vaart ligt tussen Lisse en Noordwijk een lange-

rechte ecologische strook die onderbroken wordt door de locatie waar de vuil-overslag (t.o. Piet Gijs) is gevestigd. Met belangstelling worden de ontwikkelingen hier gevolgd met de nadrukkelijke wens deze stroken aan elkaar te verbinden. Of dat gaat lukken hangt nog van vele overwegingen af maar blijven we nadrukkelijk volgen.

- o Ook heeft het MODB een adviserende rol gehad in het debacle rond de aanbesteding van de duurzaam beheerde polders/weilanden aan de oostkant van Teylingen (oostzijde van de Kagerplassen). Dat is uiteindelijk goed gekomen maar heeft wat juridische voeten in aarde gehad. U heeft dat in het landelijke nieuws kunnen volgen.

Natuurlijk vinden er op diverse andere terreinen ook afwegingen plaats. Die ontwikkelingen verlopen over het algemeen niet snel c.q. vragen veel tijd in afweging en afstemming. Zodra er interessante ontwikkelingen plaatsvinden zal ik die zeker in ons verenigingsblad vermelden.

Nieuwe bestuurs- en commissieleden stellen zich voor

Zoals u weet vindt er op de volgende AV een wisseling van bestuurs- en commissieleden plaats. Graag stellen de nieuwe bestuurs- en commissieleden zich daarom alvast aan u voor.

Marcel Ligtenberg, kandidaat voorzitter

Ik ben woonachtig in Lisse, getrouwd en we hebben drie kinderen gekregen. In het dagelijks leven ben ik werkzaam als sociaal werker, Team Veiligheid in Leiderdorp bij Includio. Dit houdt in dat mijn werkzaamheden bestaan uit complexe casuïstiek, waarbij er vaak 'onveiligheid' speelt zoals huiselijk geweld of vervuilde woningen en allerlei ellende.

Ik vind het daarom heerlijk om bij te tanken in de natuur.

Mijn voorkeur gaat uit naar vogels, maar eigenlijk vind ik alles mooi en kan ik overal van genieten. Ik ben al jaren donateur en ging zo nu en dan mee met excursies, maar daar bleef het bij tot de 'noodoproep' van het bestuur. Ik zou het enorm jammer vinden als we moeten stoppen vanwege het inkrimpende bestuur! Daarom heb ik me aangemeld en mag ik in de toekomst de 'voorzittershamer' hanteren. Ik heb er zin in! Maar veel belangrijker is dat we allemaal onze schouders eronder zetten. We hebben echt iedereen nodig om er met elkaar een leuke, ontspannende, educatieve KNNV van te maken.

Sarah Humphrey, kandidaat secretaris

Ik ben 63 jaar, woonachtig in Sassenheim. Ik ben tot mijn pensionering in december 2025 22 jaar werkzaam geweest bij ESTEC in Noordwijk. Nu werk ik twee halve dagen in de week als vrijwilligster bij Space Expo, het ruimtevaartmuseum naast de deur van ESTEC. Ik draag bij aan het oprichten van een bibliotheek aldaar.

In mijn vrije tijd ben ik een fervent vogelaar, ik tel ook vogels voor SOVON; ik ben lid van Fotoclub de Bloembollenstreek; ik geniet van het fietsen en wandelen in de natuur en ik ga minstens vier keer per jaar naar mijn favoriete Waddeneilanden Texel en Terschelling. Wanneer ik niet op pad ben lees ik graag, volg ik lessen in handboekbinden en tuinier ik in mijn postzegel van een tuin.

Ik ben in 1999 lid geworden van de Natuurvereniging en sinds 2006 ben ik verantwoordelijk voor de waarnemingenrubriek in de Duinrel. Ik verzorg samen met Maud van der Veen en Annelies Moolenaar onze jaarlijkse 'Minicursus Vogels'. Vogels zijn dus mijn 'specialiteit' in de natuur. Verder beheer ik de Facebookpagina van de vereniging.

Na zoveel jaren lid te zijn van Natuurvereniging de Bollenstreek vond ik het heel jammer dat na het aftreden van verschillende bestuursleden de vereniging dreigde op te houden te bestaan. De vereniging bestaat al 32 jaar! Daarom ben ik bereid om secretaris te worden om, samen met mijn nieuwe collega aspirant bestuursleden, de toekomst van onze vereniging te garanderen zodat wij leuke excursies en lezingen kunnen blijven organiseren en de natuur in de Bollenstreek een warm hart toe dragen.

Rob Bel, kandidaat penningmeester

Ik ben gehuwd en wij hebben 1 dochter. Sinds 1982 ben ik werkzaam bij Restaurant De Engel in Lisse. Vanaf ongeveer 2011 ben ik donateur van KNNV Bollenstreek. Ik fotografeer graag en de laatste 10 jaar vooral insecten, vlinders en orchissen. Waarom ik deze functie wil overnemen is voor iedereen vast wel duidelijk. KNNV Bollenstreek is een hele leuke vereniging met passie voor de natuur. En er zijn gezellige avonden met leuke thema's en wandelingen naar mooie gebieden. Zo'n vereniging wil je niet verloren laten gaan.

Jos den Boer, ledenadministratie en website

Ik ben 69 jaar en getrouwd met Annemiek. We hebben 2 dochters. Ik ben al ruim 30 jaar zelfstandig ondernemer in de audio-sector. Wij zijn al lang lid van Natuurmonumenten en donateur van KNNV. Interesse voor de natuur is geworteld. Ik

ben een regelmatige bezoeker van excursies van deze vereniging en mede daarom heb ik gereageerd op de oproep om toe te treden tot het bestuur. Naast mijn werk vind ik fotograferen leuk en doe dat vooral in de natuur. Soms wordt een foto opgenomen in de Duinrel. Voor mijn eigen bedrijf hou ik ook de website bij, dus lag het voor de hand om dat ook voor de KNNV Bollestreek te gaan doen.

Elly Dofferhof, excursiecommissie

Dag beste lezers, Ik stel me graag voor als nieuw commissielid. Ik zal de taken van Agaat overnemen. Ik zal de communicatie met de weekbladen en leden over de excursies en lezingen gaan verzorgen. Mijn naam is Elly Dofferhoff-Smit en ik ben al vele jaren donateur van de KNNV. Na de oproep van Maud voor versterking van het bestuur heb ik daar een tijdje over nagedacht. De doorslag kwam toen ik las dat de vereniging anders wellicht op zou houden te bestaan.

Inmiddels ben ik met pensioen, maar in mijn werkzame leven was ik 43 jaar werkzaam in een laboratorium voor bloedonderzoek. Ik woon in Lisse en heb een partner, twee kinderen en vijf kleinkinderen. Wandelen en fietsen doe ik graag en ook met de verrekijker op pad gaan vind ik heerlijk. Er blijft veel te leren over de natuur! Lezen, in de tuin werken, zwemmen en filosoferen doe ik ook graag.

Met elkaar gaan we verder met de hulp van het vorige bestuur. Heel fijn dat zij ons het komende jaar blijven ondersteunen.

Paul Venderbosch, excursiecommissie

In 2001 ben ik lid geworden van de KNNV Bollenstreek naar aanleiding van een natuurs cursus, die toen gegeven werd. Ik woon sinds 1999 in de Bollenstreek en had aanvankelijk het gevoel dat de streek weinig natuur zou kennen. Natuurlijk waren de Bollenvelden mooi in het voorjaar, maar voor de rest van het jaar zag ik toen alleen nog maar lege velden met zand of stro. Inmiddels weet ik beter. Wat een biodiversiteit in deze kleurrijke Bollenstreek! De eerste jaren liep ik veel mee met excursies en ik was ook een aantal jaren actief als secretaris en ledenadministrateur in de vereniging. Ook de website heb ik een aantal jaren bijgehouden.

De laatste jaren kom ik nauwelijks toe aan het bezoeken van de excursies en lezingen maar lever een flinke bijdrage aan de natuurmonitoring, die de natuurwerkgroep met haar BioBlitzen doet. Om mijn kennis te delen heb ik toegezegd twee keer per jaar een excursie te organiseren die op de één of andere manier te maken heeft met deze BioBlitzen.

Arie van der Lans, excursiecommissie

Ik ben sinds lange tijd verbonden aan de natuurvereniging en heb in het verleden al eens excursies georganiseerd voor de natuurvereniging, maar zoals het bij veel

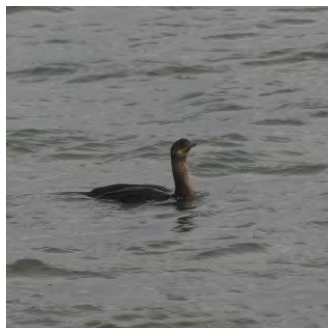
Tekst en foto's Sarah Humphrey

In de dagen voordat wij naar de Zuidpier gingen werd er in de omgeving van de Oude Buitenhaven regelmatig een eerste kalenderjaar IJsduiker gezien. Deze soort stond bovenaan ons ‘wenslijstje’ voor de dag en na enkele minuten speuren vanaf het pad aan het begin van de Zuidpier kregen wij de duiker in de kijker. De IJsdui-ker is de op één na grootste duiker die in Europa kan worden waargenomen en is een vrij zeldzame soort, die vooral langs de kust wordt gezien. Helaas zat de vogel iets te ver weg voor een fatsoenlijke foto.

Veel dichterbij zwom een Kuifaalscholver, de kleine broer van de Aalscholver en herkenbaar door zijn opvallend gele mondhoek, dunnere snavel en steiler voorhoofd. Zijn kuif laat hij alleen in het broedseizoen zien. De Kuifaalscholver is een van de meest gezochte soorten van vogelaars in de omgeving van de Zuid- en Noordpier

Kuifaalscholver

Ons doel deze ochtend was een wandeling te maken naar het einde van de pier. Echter de harde wind uit het zuiden gooide roet in het eten, wij stonden voor een gesloten pier. Bij windkracht 6 uit zuidwest, west of noordwest wordt de Zuidpier gesloten. Het is dan te gevaarlijk om de pier te betreden. Er hangt dan een rode vlag en het toegangshek is gesloten.

Nogal teleurgesteld keerden wij om en besloten naar Sneeuwgorzen te gaan zoeken. Een andere vogelaar wist ons te vertellen dat een groep Sneeuwgorzen aan het foerageren was in de jonge duintjes op het strand.

Sneeuwgorzen op het strand

Ondanks hun bonte verenkleed zijn de vogels soms lastig te vinden, maar toch lukte het ons om een groep van 11 te tellen.

Teruglopend over het strand naar het begin van de pier zagen wij toch mensen lopen op de pier na het gesloten toegangshek. Klauterend over de basaltblokken liepen wij ook naar de pier richting zee en dat was een goed plan, want ook wij werden getrakteerd op een prachtige Kanoet in winterkleed. De vogel liep te scharrelen samen met Steenlopers tussen het zeewier. Misschien was hij een overwinteraar uit Groenland of Noordoost Canada.

Nog een soort, die in de winter bijna altijd op de Zuidpier te zien is, is de Paarse Strandloper. Deze vogel heeft een voorkeur voor stenige dijken, pieren en strekdammen, je ziet hem zelden op het strand. Wij zagen twee stuks foerageren op de basaltblokken aan het begin van de pier. Er liepen ook twee Oeverpiepers.

Kanoet in winterkleed, met rechts een Steenloper

Paarse Strandloper

Verder dan het tweede afgesloten hek konden we echt niet. Een wandeling 'de zee in' zat er niet in deze zaterdag.

Zeevogels, zoals jagers, Jan van Gent, Zeekoet, Zwarte Zee-eend en zaagbekken konden wij helaas niet op onze daglijst schrijven. Hoe lang we ook bleven turen door onze verrekijkers en fototoestellen.

IJmuiden vind ik altijd een fascinerende plek. Als ik de rokende hoogovens van Tata Steel zie en ruik en me realiseer dat dit ook een druk knooppunt van waterverkeer is, vraag ik me altijd af hoe zo veel vogelsoorten in zo'n omgeving kunnen overleven. Toch stonden er in 2020 319 vogelsoorten op de lijst van IJmuiden en omgeving. Een bezoek is dus zeker de moeite waard.

Als het waait, check even vóór vertrek op de website van de IJmuider Reddingsbrigade of de pieren toegankelijk zijn: www.ijrb.nl. Dan voorkom je het risico om voor een gesloten hek te staan.

Jan bedankt voor het organiseren van deze ochtend naar de Zuidpier, Marcel voor het rijden, en Jan, Marcel en Peter voor de gezelligheid. Wat heb ik genoten van onze zo goed als privé excursie!

Literatuur

Helm, J. van der, Groenendijk, D., Slaterus, R. (2020). *Vogels van de pier*. Uitgeverij Noordboek, Gorredijk

De pieren van IJmuiden <https://www.ijmuiden.nl/pieren>

Lezing over Georgië en Armenië door Piet Veel

Frans van Rijn met foto's van Piet Veel

Op 10 december was het druk in de Bijenkorf. Piet Veel was te gast en zou ons dit keer iets vertellen over zijn reis naar Georgië en Armenië. Piet bezocht Georgië en Armenië verschillende malen, voor het eerst zo'n 12 jaar geleden.

De lezing begon met **GEORGIE**. Dit land verklaarde zich in 1991 onafhankelijk van de Sovjet-Unie op enkele provincies na die nog steeds onder Russische controle staan. Georgië is bergachtig en de Grote Kaukasus grenst in het noorden aan Rusland en heeft de hoogste bergen van Europa. In het westen de Zwarte Zee kust met laagland en moerassen. Het zuidoosten daarentegen is juist droog en steppeachtig. In de hoofdstad Tbilisi bezochten ze een Georgisch Orthodoxe kerk en Piet gaf uitleg over de verschillende taalgroepen. Culinaire aspecten zijn het bakken van brood tegen de wand van ovens, die zich in de grond bevinden en het zelf maken van wijn, hetgeen een wijdverbreid gebruik is.

We brachten een bezoek aan de bergen bij Svaneti en Kazbegi in het noorden. Beroomd zijn hier de zeer hoge verdedigingstorens die nog uit de Middeleeuwen dateren. De bergweiden hebben een grote rijkdom aan bloeiende planten. De flora lijkt op die van West-Europa, maar de meeste soorten zijn toch iets verschillend. De Pinksterbloemen hebben bijvoorbeeld heel grote bloemen en er zijn verschillende soorten primula's en Rhododendrons.

Cardamine uliginosa

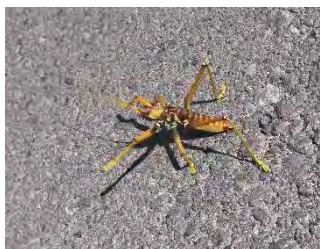
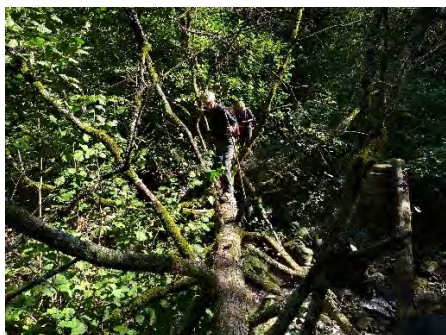

Primula

De bevolking in de bergdorpen leeft vooral van de schapenteelt. In de winter verlaten de meeste mensen de bergen, omdat de wegen onbegaanbaar worden door de vele sneeuw.

Het kustgebied is heel groen en ze zagen o.a. Dwergaalscholvers. Om riviertjes te kunnen oversteken moesten ze soms over een omgevallen boom lopen en zelfs door een afgedankte treinwagon die als brug fungeerde, weliswaar met grote gaten in de bodem.

Op de boomloze hoogvlakte bezochten ze een verlaten ondergrondse stad. Het gebied is rijk aan allerlei soorten vlinders.

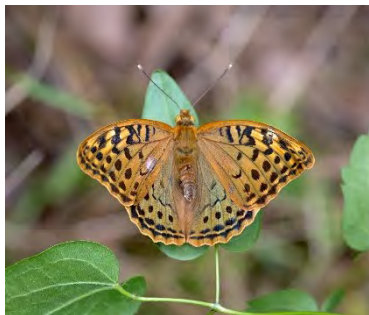
Heel bijzonder was de vleesetende sprinkhaan, *Saga anatolica*, die er heel gevaarlijk uit zag met poten als zagen.

In het oostelijke steppengebied kwamen ze een jonge Arendbuizerd tegen, die zich op liet pakken. In het Nationaal Park daar wordt soms zelfs een luipaard gezien. Wat reptielen betreft maakten de grote Agamehagedissen indruk. Heel bijzonder was wel een enorm groot familielid van onze hazelworm, een Scheltopusik.

Er was hier ook een grotendeels ondergronds klooster te zien met prachtige fresco's. Trouwens door het hele land kom je heel oude kloosters tegen die zo degelijk gebouwd zijn dat ze eeuwen weten te trotseren.

Na de pauze bezochten we vervolgens het Tusheti National Park. Met paarden en tenten trokken ze vijf dagen door de bergen. Er vlogen veel interessante vlinders rond zoals de Kardinaalsmantel en diverse soorten parelmoervlinders. Verder Vale Gieren en het Kaukasische Berghoentje.

ARMENIË

Ze reisden met de comfortabele nachttrein naar Yerevan de hoofdstad van Armenië. Dit land heeft weliswaar meer de sfeer van de Sovjet-Unie, maar doet toch welvarender aan dan Georgië. Hier ook weer vele zeer oude kloosters en hoge bergen en vulkanen waaronder de Aragat van ruim 4000 mtr.

In het voorjaar een rijke vegetatie van verschillende soorten bolgewassen, zoals Muscari en Bosgeelster. Een Slanke torenslang kroop er rond. Een eeuwenoude karavanserai is een groot gebouw waarin reizigers met hun dieren konden overnachten of schuilen bij een sneeuwstorm. Het Sevanmeer is een van de grootste meren van Centraal Azië. De bevolking leeft van de visvangst. Er is een soort houting uitgezet die de oorspronkelijke soort langzaam verdringt. Deze wordt volop gevangen.

Een vochtig plekje op de kleiige bodem zat vol met diverse soorten blauwtjes, die mineralen uit in de bodem halen.

Kroonkruidblauwtje

Tijgerblauwtje

We hebben genoten van een interessante lezing met aandacht voor natuur maar ook cultuur. De beelden waren prachtig.

Pannenkoekenwandeling 2026

Maud van der Veen, foto's Jos den Boer

Zaterdag 3 januari stond de jaarlijkse Pannenkoekenwandeling gepland. Er zouden 16 mensen meedoen, maar het sneeuwde. En het sneeuwde flink. Dus begrijpelijk veel afbellers. Zeker voor degenen, die aangegeven hadden op de fiets te komen. Zes stoere KNNV-ers gingen toch de strijd aan.

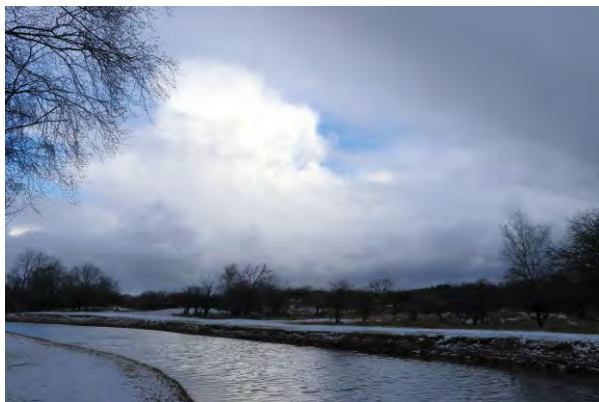
Dik ingepakt met mutsen, handschoenen en stevige stappers gingen we op weg. Eerst door het bos, waar we nog betrekkelijk in de luwte liepen. Prachtig al die besneeuwde bomen en takken. Er waren nog maar weinig voetsporen te zien. De ouders met kinderen en sleetjes zagen we pas op de terugweg.

Toen we de afslag naar het westen namen, kregen we de sneeuw strak in ons gezicht. Mutsen en sjaals nog strakker, stoer doorlopen en de tranen lekker uit je ogen laten stromen. Krijg je schone ogen van zei mijn oma altijd. 😊

Jan Plomp had de wandeling gelukkig wat ingekort, dus bij de eerste afslag keerden we aan de andere kant van het kanaal weer terug. Ondertussen speurden we natuurlijk naar vogels. Grote Zaagbekken, Brilduikers, Futen, Krakeenden, Aalscholvers, heel veel Kuifeendjes en Wilde Eenden dobberden op het water alsof het een hele gewone dag was. Enkele Blauwe Reigers loerden op kikkers, die zich niet lieten zien. Af en toe hoorden we een bescheiden Winterkoninkje en een Roodborstje, maar verder niets. Geen herten te bekennen. Eindelijk normaal zeiden wij tegen elkaar, maar andere bezoekers vroegen zich af waarom ze er niet waren. Vroeger zag je toch altijd herten in de Waterleidingduinen....? Wij liepen rustig door.

Af en toe was het droog, maar de dreiging bleef. De luchten waren prachtig, zeker als wij in de zon liepen. De donkere wolken voorspelden de hoeveelheid sneeuw, die we nog zouden krijgen.

Een oude eikenboom stond eenzaam in een lege vlakte tussen verdord gras. Enkele oude takken ertegen aan, die kinderen in de zomer verzameld hebben om dieren enige bescherming te geven tegen de gure wind.

Na het eind van de plas liepen we nog even langs het afwateringskanaal. Twee Knobbelzwanen waren druk aan het gronden op de bodem van het kanaal op zoek naar eten. Het water was zo helder dat je precies kon zien hoe ze dat deden. Aan het eind van het kanaal liepen we weer terug langs de andere kant. Jan wees op de plek waar je zomers de Boomkickers kunt aantreffen. Nog even wachten dus.

Daarna op naar de pannenkoeken. Tevreden streken we neer in de warmte van het Panneland. Wat waren we stoer, die pannenkoek hadden we echt verdiend. Even later kwamen Jos van Schie en Rob Bel binnen. Zij hadden ook gewandeld. Ze waren al om 9 uur vertrokken, nadat ze ons overal gezocht hadden. Tja, maar we vertrokken toch pas om 9 uur vanuit Lisse??? Ooooh, daarom was er niemand. Ze hadden net zo genoten als wij en samen hebben we onze stoere verhalen nog maar weer gedeeld.

Winterwandeling in de Amsterdamse Waterleidingduinen

Marcel Ligtenberg en Sarah Humphrey, foto's Sarah Humphrey

Daar stonden wij dan op de laatste dag van januari, om 09:00 's morgens bij de ingang Panneland, zestien deelnemers klaar voor een stevige wandeling in de Waterleidingduinen onder leiding van Jos van Schie. Het weer was grijs en grauw, maar dat mocht de pret niet drukken, want als je op pad gaat met Jos maak je zeker wat kilometers, zoals een deelnemster mij vertelde.

Onderweg vroeg Jan Plomp of hij een aantal zaken met ons mocht delen en hij vertelde enthousiast over de zandheuvel langs de Pannelandeweg die wij aan het begin van de wandeling voorbij liepen. Deze heuvel met zijn steile hoge oostkant heet de Berg van Mikwel, genoemd naar een vroeger schietbaantje voor jagers die het goed mikken moesten leren. De berg fungeerde als kogelvanger en was voor het laatst in 1940 in gebruik.

Even verderop wees hij ons op een 'bijzondere boom' met een ijzeren ring in de stam. Deze boom is één van een rij oude lindebomen die de plek markeert waar ooit de boerderij 'Panneland' stond, gebouwd rond 1855 en die er bijna een eeuw heeft gestaan. In een van de lindebomen is nog steeds de ijzeren ring te zien waaraan de paarden werden vastgebonden. Over een jaar of twee zal de ring opgeslokt zijn door de boom, maar de lindebomen wijzen nog altijd de plek.

Langs de Pannelandeweg konden wij de eerste vogels noteren: roepende Grote Bonte Spechten en Groene Spechten, een zingende Boomklever en foeragerende Staartmezen.

Het Zwarteveldekanaal

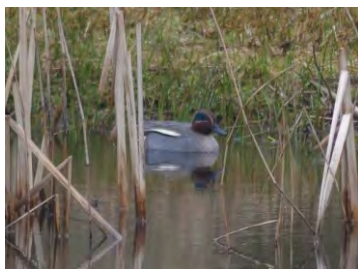
Wij verlieten het verharde pad en vervolgden onze weg verder richting het Nieuw Kanaal waar wij onze eerste Dodaarzen van de wandeling zagen; ze lieten zich goed zien al waren ze druk aan het foerageren en doken ze regelmatig onder water.

Wij liepen in noordelijke richting een kort stuk door, bij het routepaaltje nr. 6 gingen wij linksaf een brug over naar Astrid's Driftje (zogenoemd, want in de jaren '30 van de vorige eeuw is de jachthond Astrid hier tijdens een drijfjacht per ongeluk neergeschoten. Een drift is dat deel van het jachtveld dat bij een drijfjacht door de drijvers wordt "uitgeklopt") en wandelden door langs het Zwarteveldekanaal.

Hier genoten wij van een paartje Wintertaling aan de overkant, dat vrij schuw was en veilig tussen het riet bleef zitten.

De groep heeft de Wintertalingen in het vizier

Wintertaling (man)

Toen wij langs het water liepen, zagen wij weer een aantal foeragerende Dodaarzen; op een gegeven moment waren wij de tel kwijt want ze doken vrij snel onder water en kwamen tientallen meters verderop weer naar boven. Ook hadden wij goed zicht op een aantal Tafeleenden, zowel vrouwtjes als mannetjes.

Bij de Hanzenhoek, aan het eind van de Strandweg, hielden wij na vijf kilometer wandelen een welverdiende koffiepauze. Hier gaat de Strandweg over in de Duizendmeterweg en is de bekendste plek in de AWD (Amsterdamse Waterleidingduinen) om vossen te zien. De vossen in de AWD zijn niet bang voor mensen. Ze zijn zo vaak gefotografeerd door bezoekers dat dit voor hen "normaal" is geworden. In het verleden werden de dieren ook gevoerd door fotografen om het "perfecte plaatje" te maken, waardoor de vossen niet meer hun natuurlijke gedrag vertoonden. Gelukkig is het voeren nu verboden. Op deze zaterdagochtend zagen wij geen enkele vos, en ook geen IJsvogel. Kenners van de AWD weten dat ook

langs het water bij de Hanzenhoek de kans groot is om een IJsvogel te zien. Wel zagen wij een Grote Zilverreiger verderop langs de kant.

Na bijna twee uur wandelen was het tijd om terug te keren. Wij namen een andere route naar Panneland terug, namelijk over het Eiland van Rolvers richting het Donderhoek. Bij routepaaltje 7 staken wij het Nieuw Kanaal over om weer op de Pannelandseweg te komen.

Bij een watergang in het Donderhoek kondigde Rob aan dat hier kans was op een Grote Zaagbek en ja hoor..... warempel, daar dreef een paartje in het heldere water; geen visje of waterplant te eten zo bleek het, maar misschien zwommen ze speciaal voor ons....

Iets verderop konden wij een paartje Knobbelzwaan aan de daglijst toevoegen.

Grote Zaagbek man

Bij de oversteek van het Nieuw Kanaal zagen wij een prachtig mannetje Brilduiker. De kans om deze vogel in Nederland te zien is het grootst in de winter, want het is in ons land een zeldzame broedvogel. Zijn naam krijgt hij van de witte vlek tussen zijn oog en snavel, de 'bril' genoemd.

Brilduiker man

Uiteindelijk hebben wij ongeveer 10 km gewandeld; onze route was Panneland - Astrid's Driftje - Zwarteveldekanaal – Strandweg - Hazenhoek - Eiland van Rolvers - Donderhoek – Panneland.

Al met al een goed geslaagde excursie, waarin we 27 soorten vogels op de daglijst konden schrijven. Van het miezerige weer hadden wij nagenoeg geen last. Bedankt Jos voor de leuke en leerzame wandeling!

Literatuur:

Baeyens, Gert (2011). *Astrid, Barnaart en Cycloop: het ABC van de AWD*. Genootschap Oud de Zilck, De Zilck

Baeyens, Gert & Mourik, Joop (2012). *Lezen in het duin: nagenieten van de Gouden Eeuw*. KNNV Uitgeverij, Zeist

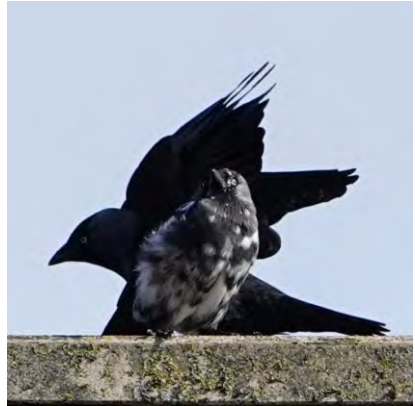

♣ In de kijker – Bonte Beau

Door Adrie van Dam

Bonte Beau is een paradijsvogel onder de Kauwen. Hoewel een paradijsvogel kleurrijk is, is deze Kauw zwart-wit. De priemende oogjes zijn even prikkelend, maar het verenpak is bont gevederd en anders dat van zijn soortgenoten.

In de straat achter ons nestelt op iedere schoorsteen een Kauwenpaartje. Vanuit de tuin hebben we daar zicht op. Afgelopen zomer waren ze druk bezig met het voeren van nakomelingen; om de beurt kropen ze de schoorsteenpijp in en uit. Het zijn intelligente vogels en ze kunnen vreemde geluidjes maken.

Een stel valt op omdat een van de vogels witte veren heeft. Het is een vorm van leucisme, een erfelijke afwijking waarbij pigment ontbreekt. Wij noemen de vogel Bonte Beau, vanwege de bonte afwijking. Omdat deze Kauw uniek is, valt het gedrag nu goed op. Wie is hier de grote leider, wie neemt het initiatief, wie vliegt als eerste weg en wie volgt, wie verdedigt de schoorsteen en wie vliegt erop af om brutale meeuwen te verjagen.

Ik volg dit stel al een paar jaar en zie ook dat de verkleuring steeds groter wordt. Wat eerst een paar witte veertjes waren, zijn witte strepen geworden en nu zijn het zwart-witte delen.

Op de vogelsite lees ik dat de vrouwtjes de broek aan hebben en behoorlijk bazig zijn. Hoewel de vrouwtjes vaak de dienst uitmaken en niet altijd even lief zijn voor hun mannetje, blijven paren hun leven lang bij elkaar.

Bonte Beau is niet de baas, maar een trouwe volger. Het maatje vliegt weg, en Beau erachteraan; ze landen naast elkaar op dezelfde tak. Een Kokmeeuw, die op rooftocht is, wordt door de zwarte van de schoorsteen verjaagd en Bonte Beau kijkt nederig toe.

Sinds kort zit het paartje met Bonte Beau bij een andere schoorsteen. Zouden ze ook aan huizenruil doen voordat een nieuw broedseizoen begint? Als een van hen niet bont gekleurd zou zijn, zou dit nooit opvallen.

Is Bonte Beau nu een man of een vrouw? Waarschijnlijk is daar nooit met zekerheid iets over te zeggen. Voor de naam maakt het niet uit, die is uniseks en kan voor beide.

Word vlinderteller in de duinen

In de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD) worden vrijwilligers gezocht voor het tellen van vlinders. De KNNV Dagvlinderwerkgroep werkt samen met de Vlinderstichting om actuele gegevens over de vlinderstand te verzamelen en zo beheeropties van natuurgebieden te verbeteren.

De tijdsbesteding is minimaal één telling per twee weken van ca. 45 minuten in de periode 1 april tot eind september. Je wordt ingewerkt door een ervaren teller.

Wil je eerst meer informatie, kijk dan op [Dagvlinderwerkgroep Zuid-Kennemerland - KNNV | Afdeling Haarlem e.o.](#) Heb je interesse? Meld je aan voor eind maart via dagvlinderwerkgroep@zeilstranet.nl (KNNV-Dagvlinderwerkgroep).

Living Lab B7 voor een Betere Biodiversiteit in de Bollenstreek

Maud van der Veen

Living Lab B7

Samenwerken voor biodiversiteit in de Bollenstreek. Ik weet niet of u er de afgelopen jaren van gehoord heeft of er misschien wel aan meegewerkt heeft, maar donderdag 5 februari was al weer de afsluiting van dit bijzondere traject. Hieronder enkele leuke voorbeelden uit het onderzoeksverslag.

Het project begon in 2021. **B7** wil zeggen: Met **Boeren**, **Bewoners**, **Bezoekers** en **Beleidsmakers** werken aan een **Betere Biodiversiteit** in de **Bollenstreek**.

Het Nederlands Instituut voor ecologie (NIOO-KNAW), HAS green academy en de Radboud Universiteit, met hun kennis van onderzoek, werkten nauw samen met telers en lokale biodiversiteitsinitiatieven, met hun praktijkkennis.

Het beeld van de Bollenstreek

Er zijn verschillende beelden en dus toekomstbeelden over de Bollenstreek.

1. Het open en agrarische landschap, waar de bollenvelden een belangrijke bijdrage aan hebben, moet behouden blijven.
2. Het economische en duurzame landschap, dat voor de kwekers belangrijk is. De teelt moet toekomstbestendig worden en het bevorderen van duurzaamheid hoort daarbij.
3. Het biodiverse en gezonde landschap. Behalve bollen zijn ook andere teelten mogelijk, die minder belastend zijn. Zo krijg je een gevarieerd landschap met minder milieubelasting.

Vanuit deze drie beelden werd onderzocht hoe de biodiversiteit verbeterd kan worden. Hieronder een korte beschrijving van 3 onderzoeken.

Het Gele kwikken onderzoek

Al jarenlang worden de bollenvogels geteld onder regie van ANLV Geestgrond. Dat levert mooie jarenlange telreeksen op, waaruit onder andere blijkt dat Gele Kwikstaarten graag nestelen in de Bollenvelden. Hugo Langezaal onderzocht hoe hun broedsucces was en waar ze hun voedsel, dat voornamelijk uit insecten bestaat, vandaan halen. Uit zijn onderzoek bleek dat met name de rol van water en oevers belangrijk is voor de voedselvoorziening van de Gele kwikken en als leefgebied voor insecten. En daarmee liet hij zien dat goed onderhoud van sloten en een uitgekienende oeverbegroeiing prima aanknopingspunten zijn om de biodiversiteit te verbeteren. Dat kan bijvoorbeeld door meer flauw aflopende kruidenrijke oevers aan te leggen en gefaseerd maaibeheer.

Metten is weten

Een andere leuke uitkomst van dit project is, dat er een speciale KPI (een Kritische Prestatie Indicator) voor biodiversiteit in de bollenteelt is ontwikkeld. De KPI vat in één getal samen in welke mate een teler zich inzet voor biodiversiteit, waarbij zowel de inspanning van de teler als de ecologische effectiviteit wordt meegewogen. Er werd een lijst opgesteld met maatregelen, die in de Bollenstreek effectief kunnen zijn om de biodiversiteit te bevorderen. Inmiddels heeft een eerste groep telers ook de inpasbaarheid in hun bedrijf beoordeeld.

Demoveld Bollenstreek

In 2023 is het Demoveld Bollenstreek gestart. De Bollenjongens, Greenport Duinen Bollenstreek, Agrifirm-GMN en Living Lab B7 bundelden de krachten en huurden een stuk land. Op het veld onderzoeken ze hoe bepaalde teeltconcepten en landschapselementen (zoals bloemenstroken) invloed hebben op de opbrengst en op de biodiversiteit. Er zijn inmiddels al verschillende onderzoeken uitgevoerd. Met name de wisselwerking tussen de praktijk en de theorie zorgt voor vernieuwing en wederzijds begrip. Als je samen leert in het veld, oogst je kennis die blijft.

Uitdagingen voor landschapsgerichte partnerschappen

Samenwerking op lokaal niveau wordt gezien als een van de oplossingen om het tij voor de biodiversiteit te keren. Op basis van de uitgevoerde onderzoeken zijn 5 uitdagingen geformuleerd.

1. Verwerven van steun. Bijvoorbeeld via overheidssubsidies.
2. De verbinding zoeken via het landschap. Juist door het landschap centraal te stellen kun je partijen verbinden.
3. Passende oplossingen voor abstracte uitdagingen. Biodiversiteitsverlies ontstaat niet alleen door directe oorzaken (bestrijdingsmiddelen, recreatiedruk), maar ook indirecte oorzaken, zoals bijvoorbeeld subsidies, die grootschalige landbouw bevoordelen ten koste van kleinschalige landbouw.
4. Beïnvloeden van beleid en regelgeving, bijvoorbeeld door Regiocertificering.
5. Overstijgend denken, emanciperen en reflecteren. Denk overstijgend, geef iedereen een stem (ook burgers en de natuur) en houd vast aan de koers: een divers landschap voor mens en natuur.

Bij de eindpresentatie werd benadrukt hoeveel nieuwe energie er bij de telers en de onderzoekers is vrijgekomen. De verwachting is dat de ingeslagen weg niet meer te stoppen is. Zie voor meer informatie: <https://www.livinglab7.nl/>

Natuurinventarisatie Wassergeest 2026

Maud van der Veen

In 2022 begonnen we als Werkgroep Natuurinventarisatie KNNV Bollenstreek aan ons eerste project op Landgoed Wassergeest. We waren enthousiast over het gebied, omdat KNNV Bollenstreek al een lange traditie van onderzoek in het gebied bleek te hebben. In 1994-1995 had de KNNV ook een uitgebreide inventarisatie gedaan, die resulteerde in het Gele boekje. En daarvoor in 1965, 1975, 1980 en 1990 werden ook al kleine losstaande inventarisaties gedaan. Dat waren leuke gegevens om te vergelijken.

Na een jaar brachten we er een mooi rapport over uit. Zie <https://bollenstreek.knnv.nl/werkgroep/werkgroep-natuurinventarisatie-wassergeest/>

In 2026 gaan we onze inventarisatie van 4 jaar geleden herhalen. We hebben weer een werkgroep samengesteld, waaraan de volgende liefhebbers meedoen: Jan Bisschoff Tulleken, Sarah Humphrey, Wim Kuiper, Michel Langeveld, Annelies Moolenaar, Ramon Rijnthaler, Cees Timmermans, Paul Venderbosch en Sjaak Weijers. We hebben een Bioblitz aangemaakt, waar u onze voortgang kunt volgen: <https://waarneming.nl/bioblitz/20077/lisse-wassergeest-2026/>.

We inventariseren elke derde zaterdag van de maand gezamenlijk. Op die manier leren we veel van elkaar, omdat iedereen zo zijn eigen liefhebberijen heeft. We verzamelen dan om 9.30 uur bij Arjan Vergunst, Loosterweg Zuid 17, 2162 DT Lisse. Maar we gaan natuurlijk vaker op pad, individueel of in tweetallen.

Mocht u lid van de werkgroep willen worden of een keertje met ons meewillen lopen, stuur dan een mailtje naar m.veen@hccnet.nl. Mocht u zelf een leuke waarneming doen, voer deze dan in op [Waarneming.nl](https://waarneming.nl) met de locatie erbij, dan komt uw waarneming in onze inventarisatie terecht.

Gedicht 7 B's

Paul Venderbosch

Met de B de **Boer** op gaan
Daar begon een Wolf ooit aan
En die Wolf had Mooij als naam
Ecologisch heel bekwaam

Hij sprak toen **Bewoners** aan
Biodivers, heel spontaan
Een studie kwam op gang
Hield studenten in bedwang

Hugo zocht de Gele Kwik
met frisse promotieblink
Susan keek naar partnerschap
Bracht kennis naar wetenschap

Met de B's van 't Living Lab
zet de **Bollenstreek** een step
voor een stepping stone of lint
die verbinden beter vindt

En de Bollenboer die speelt
in een duurzaam toekomstbeeld
In zijn mooie Bollenteelt
telt hij KPI's. Dat scheelt!

Het **Beleid** mag aan de slag
wat met B's dan **Beter** mag.
Een patrijzenstand van tien:
de **Bezoeker** gaat het zien

Waarnemingen 1 november 2025 t/m 31 januari 2026

Sarah Humphrey tekst en foto's

Aan het begin van deze periode konden wij genieten van lente-achtige temperaturen, december was ook zacht, zonnig en droog. Januari werd het op vijf na de koudste januari van deze eeuw. Toch bleven de wintergasten grotendeels weg. Desondanks zijn er leuke waarnemingen gedaan, van o.a. Koereiger, Wilde Zwaan, Nonnetje, Bokje, Pestvogel en Goudvink. Een volledig overzicht van de afgelopen periode is te vinden op: <https://knnvbollen.waarneming.nl/>.

Op 10 januari foerageren twee Geoorde Futen op de Klinkenbergerplas (WNL). 325 Aalscholvers zijn tijdens een slaapplaatstelling op 19 december geteld op Nieuw Leeuwenhorst in Noordwijkerhout (HVE).

Een Roerdomp vliegt op 12 januari op uit het riet langs een sloot op Wassergeest in Lisse. Dit is de allereerste waarneming van deze soort in dit gebied en een van de eerste waarnemingen van onze 'BioBlitz' dit jaar (PVE).

Van 6 november tot en met 25 januari zijn er regelmatig twee Kleine Zilverreigers te zien in de Elsgesteerpolder te Voorhout (VWA). Tijdens een slaapplaatstelling van Grote Zilverreigers op 12 december bij de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim zijn er 90 vogels geteld (HVS). Vanaf 8 december zijn tot en met de Kerstdagen drie Koereigers te zien achter de ruïne in de Klinkenberger- en Voorhofpolder te Warmond. Het is een grappig gezicht als zij foeragerend rond en onder de koeien lopen.

Koereiger, Warmond

Tijdens de jaarlijkse wintertelling van Ooievaars in het weekend van 17 en 18 januari zijn er 9 vogels op 5 verschillende plekken door 5 waarnemers geteld: een ex. in de Klinkenberger- en Voorhofpolder te Warmond (JKL); twee in de Elsgeesterpolder (JVD); 2 vogels in het noordelijke bollengebied te Hillegom (WNL); een in Oostergeest Warmond (JST) en 3 exx. in een weiland langs de Wasbeeklaan in Teylingen (SHU).

Klepperende Ooievaars, Wasbeeklaan Teylingen 18 januari

Een eerste kalenderjaar Lepelaar is van 30 december tot en met 1 januari ter plaatse in de Floris Schouten Vrouwenpolder Noord in Sassenheim (VWA). Op 14 december foerageert een groep van 34 Knobbelzwanen in de Elsgeesterpolder (JVD). Vanaf 21 januari zijn er bijna elke dag 2 Wilde Zwanen aanwezig in de Roodemolenpolder (VWA). Op 31 januari zijn ze nog steeds ter plaatse.

Een groep van 620 Toendrarietganzen is op 28 december ter plaatse in de Kooipolder te Sassenheim (HVS). Hier zijn er op Nieuwjaarsdag 600 Kolganzen te zien (HVS). 400 vogels zijn op 23 januari ter plaatse bij de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (JDR). 60 Kleine Rietganzen vliegen op 6 november in zuidelijke richting over de Parklaan in Sassenheim (HVS). Op 15 januari vliegen er 80 Brandganzen in noordelijke richting over De Zilk (WNL).

Een ♂ and ♀ Casarca zijn op 1 november ter plaatse in de omgeving van de Groote Looster in Lisse (WNL). Mogelijk hetzelfde paartje zijn op 7 december te zien in de Oosteinderpolder te Hillegom (WNL). Hier op 10 januari telt een waarnemer 450 Krakeenden (LVT). 66 Wintertalingen rusten op 6 januari op de spiegelvijver bij Nieuw Leeuwenhorst in Noordwijkerhout. Vrijwel de gehele vijver is met ijs bedekt, alleen langs de noordoost-zijde is er een smalle rand van open water (JVD). De meeste waarnemingen van Tafeleenden komen vanaf de Klinkenbergerplas (VWA). Op 16 januari zijn er 3 rustende vogels te zien op de Oosterduinsemeer in Noordwijkerhout (JVD). Een ♂ Pijlstaart is op 30 december ter plaatse op de Klinkenbergerplas (EBO, JDR).

Zoals in voorgaande jaren, zijn vrijwel alle waarnemingen van Brilduikers op het Norremeer gedaan. Het eerste exemplaar van de winter is hier op 7 december te zien (WNL). Op 30 januari zijn er 4 ♂ ter plaatse (JDR). Een Nonnetje en 2 ♂ Grote Zaagbekken zijn hier op 11 januari ter plaatse (HVS).

De tweede kalenderjaar ♀ Torenvalk die op 6 januari is gezien in de Elsgeesterpolder is geringd, ze draagt een licht groene ring met de code TE1. (WNL). Uit de ringgegevens blijkt dat ze als pullus geringd is in Krimpenerwaard in 2025. Begin 2017 zijn Vogelringstation De Haar, VRS Het Gooi en VRS Nebularia in het Groene Hart-gebied gestart met een project voor overlevingsonderzoek naar de Torenvalk. Deze Torenvalk maakt deel uit dat project.¹

Een ♀ Smelleken is op 7 november aan het jagen in de omgeving van de Oosterduinse Sloten in Noordwijkerhout (RJA).

De laatste Bruine Kiekendief van het seizoen, een ♀, vliegt op 13 december over Sportpark De Roodemolen in Sassenheim (JDR). De Bruine Kiekendief is een zomervogel in Nederland en overwintert in Zuid-Europa en Noord-Afrika. Een ♂ Blauwe Kiekendief vliegt op 15 januari over de Zuider Leidsevaart op de grens van Hillegom en De Zilk (WNL).

Een ♀ Havik is op 18 november aan het jagen in het Keukenhofbos (WNL). Een ex. is op 23 januari ter plaatse in de Elsgeesterpolder (WNL).

Een ♂ Sperwer vliegt op 2 november over de Parklaan in Sassenheim (HVS). Op Tweede Kerstdag jaagt een ex. op Vinken in de Klinkenberger- en Voorhofpolder te Warmond (SHU). Nog een vogel is op 11 januari ter plaatse in Park Rusthoff in Sassenheim (PVZ).

De Sassemse Slechtvalken zijn weer regelmatig op en rond de toren van de Pancratiuskerk in Sassenheim te zien (VWA). Op 29 november zijn er twee exx. aan

het baltsen op het rooster bij de nestkast op de toren van NH Leeuwenhorst in Noordwijkerhout. Beide vogels zijn geringd: ♂ JAT, ♀ CXE (RJA).

Slechtvalk, toren Pancratiuskerk Sassenheim

Op Tweede Kerstdag zijn twee opvliegende Bokjes te zien in de Elsgeesterpolder (RGE).

Met een uitzondering op Tweede Kerstdag, komen alle waarnemingen van Goudplevieren vanuit de Elsgeesterpolder. De grootste groep is een van 57 vogels op 5 januari. De Elsgeesterpolder is ook goed voor grote groepen Kieviten. 750 Vogels zijn op 16 november ter plaatse terwijl de grootste groep van 920 vogels op 14 december hier te zien is (JVD). Een waarnemer is op 1 november blij verrast door een Houtsnip in de achtertuin in Sassenheim (HVS). Drie vogels zijn op 11 januari ter plaatse in de Eendenkooi in Warmond (JKL). Nog een ex. is op 12 januari te zien op Wassergeest in Lisse (PVE). Op 4 januari zijn er twee Witgatten aanwezig in de Oosteinderpolder te Hillegom (WNL).

¹ <https://submit.cr-birding.org/animals/242242/wlOZuy6oxufkNXn6xeO8/>

Een groep van 29 Holenduiven is op 10 december aan het foerageren op een akker in de omgeving van de Klinkenberg in Sassenheim (JST).

Roepende Bosuilen zijn regelmatig te horen in onze omgeving. Op 6 november zijn er twee alarmerende exx. op het Sollasi bungalowpark in Noordwijkerhout te horen (RJA). Een vogel is op 20 december roepend te horen in Park Rusthoff in Sassenheim (WNL). Op 9 januari zijn er twee roepende vogels te horen op de Sancta Maria in Noordwijkerhout (WNL).

Van alle hoeken in de Bollenstreek zijn waarnemingen van de IJsvogel binnengekomen. Behalve een korte sneeuwperiode begin januari hebben wij zeker geen koud winterweer gehad, en dat is gunstig voor de IJsvogel. Hij is te zien o.a in de Vossen Weerlanderpolder te Hillegom; langs het Kroftwegje in Sassenheim; in de Klinkenbergerpolder te Warmond; op Landgoed Tespelduyn in Noordwijkerhout; in het centrum van Hillegom; Park Overbosch in Voorhout en op de bekende plek in het Keukenhofbos in Lisse: langs de sloot achter het parkeerterrein. (VWA).

Een Kleine Bonte Specht is op 9 november foeragerend te zien op Wassergeest in Lisse (WNL). De eerste roffellende Grote Bonte Specht van het jaar is op 8 januari te horen in het Keukenhofbos (SHU). Een groep van 75 Veldleeuweriken is op 29 januari ter plaatse in de Elsgeesterpolder te Voorhout (WNL).

De Grote Gele Kwikstaarten die wij in de winter zien, komen meestal uit Duitsland. Ook trekken er vogels door uit het zuiden van Scandinavië en vermoedelijk ook Polen. Onze eigen broedvogels trekken deels weg naar het zuiden, tot aan de Pyreneeën. Deze soort is de afgelopen periode overal te zien in de Bollenstreek. 'Onze' Witte Kwikstaarten trekken van half september tot eind november naar Marokko. Doortrekkers zijn van half september tot half november in Nederland te zien. De vogels die in november, december en januari in de Elsgeesterpolder, het zuidelijke deel van de Zwetterpolder en in de Mottigerpolder gezien zijn, zijn waarschijnlijk doortrekkers.

Ontzettend leuk is de waarneming van een Pestvogel op 6 januari in het centrum van Voorhout (WNL).

Op 2 november is er een ♀ Zwarte Roodstaart ter plaatse in de Planetenbuurt te Sassenheim (WNL). De Roodborsttapuiten die de afgelopen periode gezien zijn, zijn hoogst waarschijnlijk overwinteraars. Normaal gesproken trekt de Roodborsttapuit weg richting Zuidwest-Europa, Frankrijk, het Iberisch Schiereiland en Noord-

Afrika. Vooral in december is deze soort waargenomen, de meeste waarnemingen komen van de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (EBO, HVS, JDR, PVZ).

Een ♂ Zwartkop is op 29 november ter plaatse in een tuin op de Parklaan in Sassenheim (HVS). De eerste zingende Mere van het jaar is op 5 januari te horen vanuit de Geestburg in Sassenheim (SHU). De eerste zingende Zanglijster van het jaar is op 17 januari te horen bij Huys te Warmond (SHU). Op 31 januari is er een groep van 100 Kramsvogels ter plaatse in de Elsgeesterpolder (WNL). Dit is de grootse groep van de afgelopen periode. Koperwieken zijn minder talrijk, een groep van 41 vogels is op 28 januari aanwezig op Nieuw Leeuwenhorst in Noordwijkerhout (WNL).

Verrassend is de zingende Tijftjaf op 9 november in de Hyacinthenstraat te Sassenheim (EBO). Verrassend omdat de meeste vogels begin augustus tot medio oktober wegtrekken naar het zuiden. Nog een roepende vogel is op 7 december te horen in de Poelpolder in Lisse (AMO). Opvallend zijn de vele waarnemingen van Vuurgoudhanen de afgelopen periode. Zeker in milde winters kunnen behoorlijke aantallen in Nederland blijven. De Noordse Kauw is zo goed als een stamgast in de Kagerbuurt te Sassenheim de afgelopen jaren. Dit jaar is hij er weer regelmatig te zien (EBO, JDR). Op Nieuwjaarsdag geeft de waarneming van een ♂ and ♀ Goudvink een goede start aan de BioBlitz van Wassergeest in 2026 (WNL).

Met dank aan de waarnemers:

AMO	Annelies Moolenaar	JST	John Stigters	RGE	Reinder Genuit
EBO	Erik Boekhoven	JVD	Jelle van Dijk	RJA	Rob Jansson
HVE	Hein Verkade	LVT	Louis van Trigt	SHU	Sarah Humphrey
HVS	Hans van Stijn	PVE	Paul Venderbosch	VWA	Vele waarnemers
JDR	Job de Ridder	PVZ	Peggy van Zoen	WNL	waarneming.nl
JKL	Jeroen vd Klaauw				

Waarnemingen voor de periode 1 februari t/m 30 april kunnen worden doorgegeven via Waarneming.nl bereikbaar via onze website.

Activiteitenprogramma

Zaterdag 14 maart 2026 Rondleiding Huis te Manpad

Rondleiding Huis te Manpad te Heemstede op zaterdag 14 maart 2026 aanvang 14.00 uur. We gaan een bezoek brengen aan het Landgoed Huis te Manpad, ook wel de mooiste parel van Zuid-Kennemerland genoemd. Het landgoed is uniek vanwege de historische tuinaanleg en de architectuur en de stinzenplanten. De rondleiding duurt ongeveer 2 uur. Er is een maximumaantal deelnemers per groep van 12 personen er kunnen twee groepen deelnemen, totaal dus 24 deelnemers. De kosten voor de rondleiding zijn € 5,00 (verplichte vrijwillige bijdrage) en € 2,00 voor de chauffeur. Vertrek gemeentehuis Lisse 13.15 uur (kwart over één). Opgeven bij Jan Plomp janplomp2017@gmail.com of 06-38461800. Laat even weten of u mee wilt rijden of zelf rijdt, mag ook op de fiets. VOL IS VOL!!!!

Donderdag 26 maart 2026 Eindpresentatie natuurinventarisatie Tespelduyn

Een werkgroep van KNNV Bollenstreek heeft in 2025 een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd op Landgoed en Golfbaan Tespelduyn. We hebben daarover in het afgelopen jaar af en toe verslag gedaan. Donderdag 26 maart presenteert de werkgroep het eindrapport met de aanbevelingen aan de directeur van Tespelduyn Peter Duivenvoorde. De avond begint om 20.00 uur en eindigt om 22.00 uur in het Koetshuys van Tespelduyn. Adres: Tespellaan 53, 2211 VT Noordwijkerhout. Graag van tevoren opgeven bij secretaris@bollenstreek.knnv.nl. De toegang is gratis.

Zaterdag 28 maart 2026 Voorjaarswandeling in de AWD ingang De Zilk

Deze wandeling is bedoeld om gezellig te wandelen waarbij we onderweg aandacht besteden aan de dingen die we tegenkomen en gebruik maken van de kennis die in de groep aanwezig is. Eenieder kan op deze wijze een aandeel hebben in de excursie. De wandeling duurt ongeveer twee uur. We vertrekken om 8.30 uur bij het gemeentehuis in Lisse, bijdrage aan de chauffeur € 3,00. Degene die rechtstreeks gaat, we verzamelen om 9.00 uur bij de ingang De Zilk.

U kunt zich tot 25 maart opgeven bij Jan Plomp tel. 06-38461800 of e-mail janplomp2017@gmail.com.

Woensdag 8 april 2026 ALV KNNV Bollenstreek en diapresentatie

Het bestuur van Natuurvereniging de Bollenstreek nodigt u uit voor de 31ste Algemene Ledenvergadering. De vergadering wordt gehouden op woensdag 8 april vanaf 20.00 uur in Speeltuin de Bijenkorf, Emmastraat 49, 2165 PR Lisse. U kunt

zich tot uiterlijk 6 april per e-mail aanmelden bij secretaris@bollenstreek.knnv.nl of per tel: 06-11098194. Zie verder blz 3 e.v. van deze Duinrel.

Aansluitend aan de ALV zal Jos van Schie een fotopresentatie "Een week Vlinderen in het Aosta dal (Italië)" geven. De avond duurt tot ongeveer 22.00 uur.

Zaterdag 18 april 2026 Vogelexcursie in de Kop van Noord-Holland

In de Kop van Noord-Holland zijn veel vogelgebieden te vinden.

Op het voormalig eiland Wieringen: de Haven van Den Oever, de Waddenkant bij o.a. Oosterland, Vatrop en Stroe. En in de Wieringermeerpolder: Hoek Afsluitdijk/Wieringermeer bij Gemaal Lemans, het Dijkgatbos en het hierbij gelegen plasdrasgebied Oude Zeug en het Robbenoordbos. We gaan ze allemaal bezoeken. Wij vertrekken om 08.00 uur vanaf de grote parkeerplaats bij het gemeentehuis van Lisse. Opgeven uiterlijk 15 april bij jan.bischoff.tulleken@gmail.com. Wilt u daarbij opgeven of u zelf rijdt en eventueel anderen mee wilt nemen (in dat geval graag het aantal personen opgeven) of dat u liever met een ander wilt meerijden. Meerrijders betalen € 10,00 aan hun chauffeur. Warme kleding kan nog noodzakelijk zijn!

Vrijdagavond 1 en Zaterdagochtend 2 mei 2026 Duinvogelcursus

In deze cursus gaan we op zoek naar de Duinvogels, zoals Boomleeuwerik, Boompieper, Roodborsttapuit, Gekraagde Roodstaart, Grote Lijster, Grasmus en Kuifmees. Natuurlijk besteden we ook aandacht aan de wat algemenere soorten, zoals

Boomkruiper, Boomklever, Pimpel- en Koolmees, Roodborst, Winterkoning, Zanglijster, Merel, Nachtegaal, Fitis, Tijftjaf en Grote Bonte Specht. De cursus wordt gegeven door Annelies Moolenaar en Sarah Humphrey.

Vrijdagavond 1 mei van 19.30 tot 21.00 uur behandelen we de meest voorkomende duinvogels tijdens een lezing in het 't Onderdak, ruimte 6, J.P. Gouverneurlaan 40 a, 2171 ER Sassenheim. Zaterdagochtend 2 mei trekken we van 9.00 tot 11.00 uur eropuit in de Amsterdamse Waterleidingduinen, ingang de Zilk. De toegang tot de AWD is voor eigen rekening.

We vragen een bijdrage voor onze onkosten: (huur cursusruimte, hand-outs en koffie en thee) van €7,50. Het minimum aantal deelnemers is 8 en het maximum-aantal 15. Dus geef je snel op bij M.veen@hccnet.nl. Graag ontvangen wij uw naam, adres, telefoonnummer en e-mailadres. We nemen dan contact met u op.

Zaterdag 9 mei 2026 Bollenvogelexcursie Noordwijkerhout

Al jarenlang tellen vrijwilligers van de Agrarische Natuurvereniging Geestgrond vogels op bollenpercelen zoals Kievit, Scholekster, Veldleeuwerik, Patrijs, Kwikstaart en Visdief. In april/ mei is dat dubbel feest: enerzijds de prachtige kleuren van de bollen, anderzijds het fantastische, langdurig zingen van de Veldleeuwerik hoog in de lucht, het roepen en 'wiekelen' van de Kievit en het 'piet, piet, piet' van de Scholeksters en niet te vergeten het tuuu, tuuu, tuu van de Tureluur. Wil je dat spektakel ook eens rustig aanschouwen en vooral beluisteren tijdens een wandeling door de bollenvelden?

Ga dan mee op zaterdag 9 mei vanaf 8.30 uur. We verzamelen op het parkeerterrein van JUB Holland Robijnslaan 43 in Noordwijkerhout. Graag voor 7 mei opgeven bij Arie van der Lans per e-mail: vanderlansarie@gmail.com of telefonisch/Whatsapp/Signal 0623059561. Kom je uit de buurt van Lisse en wil je graag meerijden? Kom dan naar het parkeerterrein voor het gemeentehuis. Vandaar vertrekken we om 8.00 uur met de auto.

Vrijdagavond 29 Mei 2026 Fluisterboot excursie Nieuwkoopse plassen

Door altijd enthousiaste deelnemers staat deze excursie weer op ons programma. We gaan weer op zoek naar o.a. de Purperreiger, en met een beetje geluk zien we ook Zwarte Sterns. En zoals voorgaande jaren is er maar een beperkt aantal plaatsen beschikbaar, dus meld je snel aan. De onkosten voor de boot ligt tussen de € 15,00 à € 20,00 per persoon. Meerijders betalen € 5,00 aan de chauffeur.

Verzamelen bij gemeentehuis Lisse om 17.00 uur, we varen tussen 18.00 en 21.00 uur. Aanmelden bij Jos van Schie, Whatsapp 0613561481 of per e-mail jf59vanschie@hotmail.com. Wilt u aangeven of u wilt rijden of meerijden.

Zaterdag 13 Juni 2026 Excursie naar de Zandmotor

Bij Huis ter Heijde zijn de duinen angstaanjagend smal en daarom is hier in 2011 door Rijkswaterstaat een kunstmatig schiereiland van 128 hectare opgespoten, genaamd de Zandmotor. De gedachte achter de Zandmotor is dat de zeestroming, de wind en de golven het zand langs de kust verspreiden en daarmee de 5-jaarlijkse suppleties overbodig maken. De Zandmotor is een succes, groter zelfs dan berekend was, en trekt veel internationale belangstelling.

Onze gids is Bert van der Valk, geoloog en vanaf het begin bij dit project betrokken. Voor meer informatie: www.dezandmotor.nl. De excursie begint om 10.00 uur bij de duiningang van de parkeerplaats van de Machiel Vryenhoeklaan 175, in Den Haag.

Wij vertrekken om 09.00 uur vanaf de grote parkeerplaats bij het gemeentehuis van Lisse. Opgeven uiterlijk tot 10 juni bij jan.bischoff.tulleken@gmail.com. Wilt u daarbij opgeven of u zelf rijdt en eventueel anderen mee wilt nemen (in dat geval graag aantal personen opgeven) of dat u liever met een ander mee wilt rijden. Meerijders betalen € 4,00 aan hun chauffeur. Het is raadzaam laarzen en regenkleding mee te nemen.

Note: Bij veel westenwind kan er aan de kust veel water opgestuwd worden, waardoor de Zandmotor mogelijk onder water blijft. In dat geval moet er voor een andere datum gekozen worden. U ontvangt hierover tijdig bericht.

Zondag 28 juni 2026 Familieactiviteit: waterbeestjes vangen op Landgoed Keukenhof

Veelal gaat de natuurvereniging met de volwassenen op stap. Maar nu hebben we een activiteit voor het hele gezin: waterbeestjes vangen in de houtvijver van Landgoed Keukenhof. De houtvijver bevat helder water waardoor je in deze vijver kikkersjes, libellenlarven, bootsmannetjes, kevers, visjes, slakken, mosselen en als je geluk hebt een bloedzuiger of waterscorpioen kan vangen. Wees niet bang: de bloedzuiger lust alleen vissenbloed en de scorpioen steekt niet.

Ga je mee? Wij zorgen voor de schepnetjes, emmers en zoekkaarten. Zorg jij voor laarzen en een goed humeur? We zien je zondag 28 juni om 14.00 uur bij de Groene Bol op het landgoed. Graag voor 26 juni opgeven bij Arie van der Lans per e-mail: vanderlansarie@gmail.com of telefonisch/Whatsapp/Signal 0623059561.

**Heeft u nog ideeën of wensen voor nieuwe excursies?
Meld het aan Jos van Schie. jf59vanschie@hotmail.com**

